

Jadwiga Duda

Wieliczka, st. 2, Zamek-Ogród Żupny,
gm. loco, woj. krakowskie, AZP
104-57/2

Informator Archeologiczny : badania 28, 106-107

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

z odciskami małej stopy ludzkiej i łapy psa. Obiekt ten powstał zapewne w XIV–XV w. Natomiast po zachodniej i południowej stronie nowego domu natrafiono na fragm. dwóch murów oraz klepisko gliniane z k. XV–XVI w. Było ono przecięte wkopami piwnic dworów z XVI, XVII–XVIII w. Pod tą podłogą miejscami zachowała się warstwa startej próchnicy, zawierająca ceramikę późnośredniowieczną. W warstwie szarego piasku leżącego na calcu odkryto ułamek naczynia kultury pomorskiej.

W obiektach i warstwach zebrano 147 fragm. późnośredniowiecznych naczyń obtaczanych silnie: stalowoszarych, szaro-brunatno-czerwonych i ceglanych wyswiecanych, oraz 339 skorup z naczyń toczonych z XVI–XVIII w. Odkryto również część kafla płytowego z postacią jeźdźca walczącego ze smokiem (św. Jerzego?) z XV w., 245 ułamków kafla płytowych i miskowych z początków 2. poł. XVI w., z początków oraz z poł. XVII w., a także kilka ułamków kafla z XVIII w. Znaleziono też gwoździe, ćwiek, części noża i zamka, kulkę szklaną i płytki posadzkowe.

Materiały znajdują się w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Przewiduje się dalsze badania wykopaliskowe.

**Wieliczka, st. 2, Zamek-Ogród
Żupny
gm. loco, woj. krakowskie
AZP 104-57/2**

Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce

Badania prowadziła mgr Jadwiga Duda. Finansowane przez Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce. Średniowieczne miejskie mury obronne i budynek nowożytny.

Prace wykopaliskowe podjęto w związku z rewaloryzacją Ogrodu Żupnego znajdującego się w śródmieściu Wieliczki. Ogród Żupny przylega od południa do Zamku Żupnego i stanowi z nim integralną całość. Badania prowadzone były na tzw. Skarpie w zachodniej części ogrodu, gdzie według źródeł kartograficznych przebiegała linia miejskich umocnień obronnych z okresu średniowiecza. Były one kontynuacją badań prowadzonych w tym rejonie w latach 1963–1964, 1975 i 1984, a ich celem było odkrycie fragm. średniowiecznych murów miejskich Wieliczki i co za tym idzie potwierdzenie m.in. wiarygodności najstarszego planu miasta z 1638 r. autorstwa Marcina Germana.

Na linii murów średniowiecznych założono 5 wykopów o łącznej powierzchni 280 m². Najciekawszego odkrycia dokonano w wykopie nr LXXVII, w którym natrafiono na fragm. budowli nowożytniej posadowionej na murze średniowiecznym. Mur nowożytny o wymiarach: długość 6,3 m, szerokość u podstawy 1,6 m, maksymalna zachowana wysokość 1,9 m wykonany był z kamienia łamanego spojonego zaprawą wapienną. Od wschodu tworzył pionową ścianę, a od zachodu nosił ślady zniszczenia i napraw kamieniem, cegłą. Odkryto go w odległości 30 m na południe od południowo-zachodniego narożnika Zamku Żupnego.

Pod tym murem znajdował się mur starszy, który odkryto na długości 40 m. Mur szerokości 1,6 m biegł po lekkim łuku i obniżał się z południowego wschodu ku północy w stronę zamku. Zachowana wysokość muru wahała się od 0,6 do 1,6 m. Zbudowany był z nieregularnych kamieni piaskowcowych osadzonych na zaprawie murarskiej, ułożonych w poziome warstwy, które na zewnątrz tworzyły pionowe ściany. Na pewnych odcinkach w podstawie muru występowały duże obrobione piaskowce.

W obrębie odkrytego odcinka murów odsłonięto basztę i przyporę. Baszta znajdowała się w odległości ok. 50 m na południe od południowo-zachodniego narożnika zamku. Był to kwadratowy, trzyścienny obiekt, otwarty w kierunku miasta i całkowicie wysunięty na zewnątrz linii muru miejskiego. Wnętrze baszty tworzyło kwadrat o boku 5 m, a grubość jej ścian wynosiła 1,7 m. We wnętrzu odkryto 5 obiektów: 4 jamy i palenisko wielowarstwowe łączone z okresem średniowiecza.

W odległości ok. 8 m na północ od baszty odsłonięto prostokątną, kamienną przyporę o wymiarach 1,6 x 2 m, która od zachodu przylegała do linii murów, stanowiąc ich zabezpieczenie i wzmocnienie.

Po stronie wschodniej muru miejskiego, w części południowej wykopu nr LXXVII, odkryto fragm. kamiennego murku o szerokości 1 m, który biegł prostopadle do murów miejskich i stanowił część ogrodzenia Ogrodu Żupnego od południa.

Uzyskany w trakcie badań materiał zabytkowy to głównie fragm. ceramiki (sporadycznie całe naczynia) nowożytniej i średniowiecznej oraz nieliczne z okresu wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza, cegła gotycka — tzw. palcówka, kamienie, przedmioty metalowe, m.in. gwoździe, noże, podkowy, 40 kulek ołowianych, pocisk kartacza, moneta srebrna z herbem Litwy, fragm. kafli z glazurą, kulki kamienne, kości zwierzęce, grudy żużla, ułamki naczyń szklanych itp.

Odkryty wykopaliskowo 40-metrowy odcinek muru obronnego średniowiecznej Wieliczki stanowi niewielki fragm. obwodu murów, którego długość wynosi prawdopodobnie ok. 1100 m. Zostanie on zabezpieczony i zrekonstruowany, tworząc trwałe zamknięcie Ogrodu Żupnego od strony zachodniej.

Na podstawie źródeł pisanych oraz pozyskanego materiału archeologicznego (głównie ceramiki) odkryty mur można łączyć z 2. poł. XIV i XV wiekiem.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce.

Badania będą kontynuowane.

Włocławek
AZP 45-48/—

Uniwersytet Łódzki Katedra Archeologii

Badania prowadził dr. L. Wojda. Finansowane przez Urząd Miasta we Włocławku. Ośmy sezon badań. Miasto średniowieczne i nowożytne.

Celem prac w 1994 r. było rozpoznanie zabudowy i osadnictwa w południowo-zachodniej partii Starego Miasta (rejon ul. Matebudy-Tumska). Łącznie przebadano powierzchnię 60 m² i wyeksplorowano 180 m³ gruzu i ziemi.

Pozyskany w trakcie badań materiał zabytkowy to głównie ceramika naczyniowa (1765 ułamków), 367 fragm. kafli piecowych, 24 fragm. przedmiotów metalowych, 39 fragm. szkła okiennego i naczyniowego, fragm. fajki porcelanowej, fragm. przyszw do butów i ścinków skóry, kości zwierzęce, drewniana łopatka (kijanka?).

Odsłonięto reliktury drewnianej zabudowy (XIV/XV-XVI w.?) oraz fragm. beczek klepkowych. Pobrano próbki drewna do analizy dendrochronologicznej.

Dokumentacja i materiały znajdują się w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Obszerne sprawozdanie i kopia dokumentacji przekazane zostały do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Państwowej Służby Ochrony Zabytków we Włocławku.

Badania będą kontynuowane.

Wojciechów
gm. loco, woj. lubelskie
AZP 78-78/—

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej Katedra Archeologii w Lublinie

Badania prowadziła dr hab. Irena Kutylowska. Finansowane z funduszy dydaktycznych Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lu-